

Vår saksbehandler
Else Høyer Tangen, tlf 32 80 86 62

Vår dato
15.08.2006

Deres dato
11.04.2006

Vår referanse
04/00516-12
714.

Deres referanse

Hole kommune

Herredshuset
3530 RØYSE

ARKIV

KULTURHISTORISK MUSEUM Universitetet i Oslo		
Saksb. L160	22 AUG. 2006	Kopi
Ark.: 0612		
Saksnr. 06/10983	Dok.nr.:	7

Sundvollen sentrum - Hole kommune - reguleringsplan - Rapport fra kulturminneregistreringer

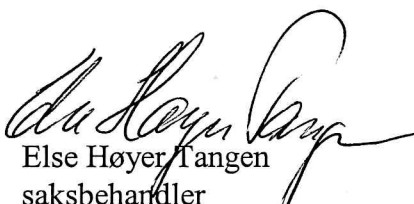
Ovennevnte planområde er nå arkeologisk registrert. Det ble ikke funnet automatisk fredete kulturminner. Vi har derfor ingen merknader til planen.

Vi minner likevel om at dersom det framkommer automatisk fredete kulturminner i forbindelse med anleggsarbeid eller annen virksomhet i planområdet, må arbeidet straks stanses og utviklingsavdelingen i fylkeskommunen varsles, jmf. kulturminneloven §8, 2.

I forbindelse med registreringen ble det totalt brukt 16 arbeidstimer, inkl. kjøring, for- og etterarbeid. Faktura på til sammen kr 9.600,- (16 timer a kr 600,-) vil bli sendt fra regnskapsseksjonen snarest.

Med hilsen

Inger Liv Gøyil Lund ef
kulturvernleder

Else Høyer Tangen
saksbehandler

Vedlegg:
1 Arkeologisk rapport

Kopi til:

Buskerud Kommunerevisjon IKS
Fylkesmannen i Buskerud
Kulturhistorisk museum, Universitetet i Oslo
Statens vegvesen Region Sør

Postboks 4197, 3005 DRAMMEN
Postboks 1604, 3007 DRAMMEN
Postboks 6762 St.Olavspl., 0130 OSLO
Serviceboks 723, 4808 ARENDAL

Lisbeth Kaas Ambrosen Utviklingsavdelingen

POST ADRESSERES TIL AVDELINGEN - IKKE TIL ENKELTPERSONER

Postadresse
BUSKERUD FYLKESKOMMUNE
Fylkeshuset
N-3020 Drammen

Besøksadresse
Hauges gate 89
E-postadresse
Postmottak@bfk.no

Telefon
32 80 85 00
Internett
www.bfk.no

Telefaks
32808676

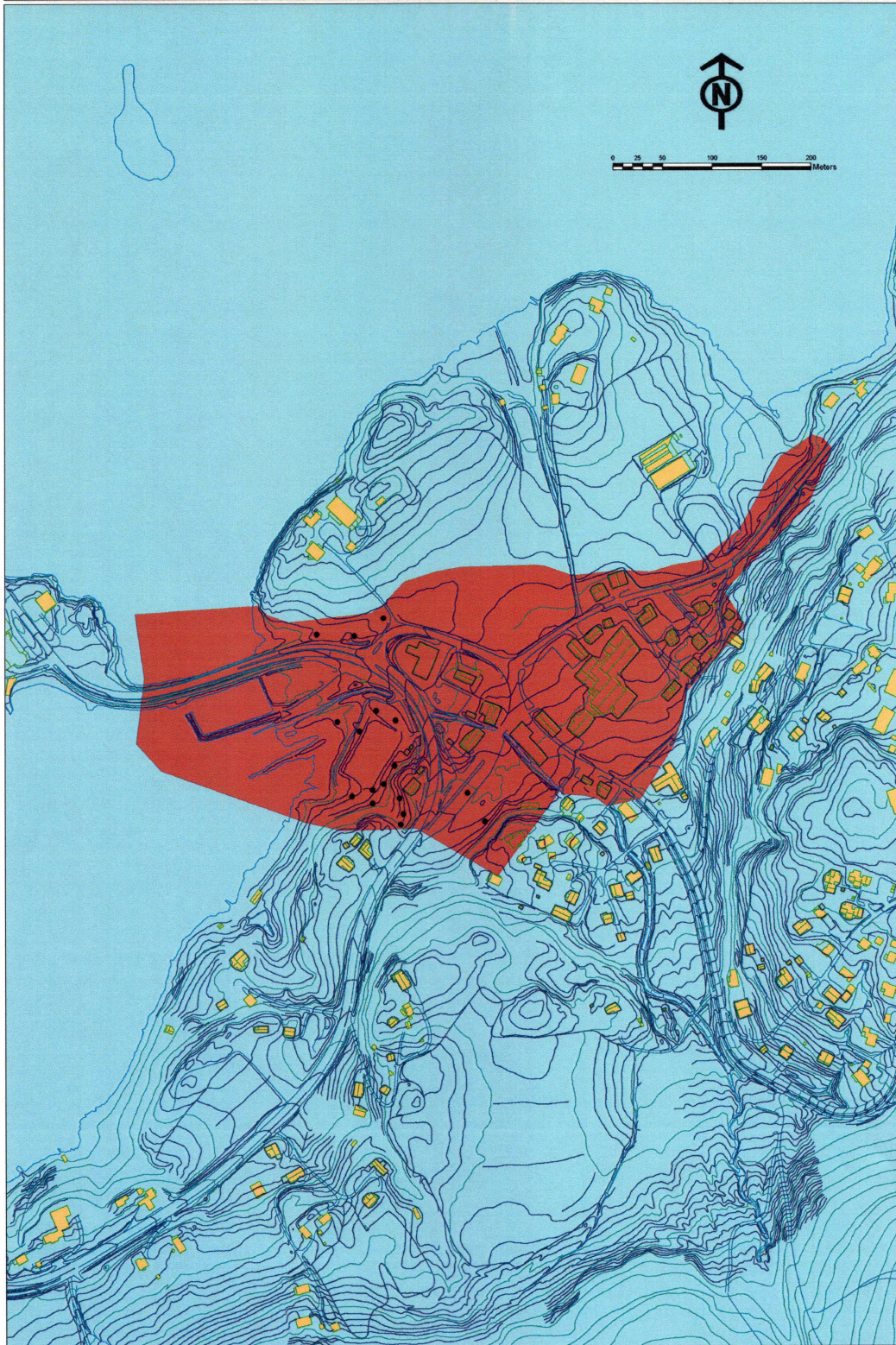
Bankkonto
2200.07.13523
Foretaksregistre
NO 964 951 373

Vedlegg til: 04/00516-12

RAPPORT FRA KULTURHISTORISK BEFARING/REGISTRERING

Kommune:	Hole		
Gardsnavn:	Kroksundvollen		
Gards- og bruksnummer:	231/1, 2 og 11		
Kartreferanse	CK 048-5-1		
Tiltakshaver:	Hole kommune		
Adresse:	Serviceboks 723, 4808 Arendal		
Navn på sak:	Sundvollen sentrum		
Saksnummer:	04/00516		
Prosjektnummer:			
Registrering utført:	01.08.06 - 04.08.06	Ved:	Kristoffer Dahle
Rapport utført:	10.08.06	Ved	Kristoffer Dahle
Autom. fredete kulturminner i området:	Bergkunst	Registreringsnummer 9617	
Nyere tids kulturminner i området:			
Fotodokumentasjon:	XXX-XXX		
Faglige konklusjoner:			
☐ Planen er <u>ikke</u> i konflikt med kulturminner.			
Automatisk fredete kulturminner		Nyere tids kulturminner	
☒ Planen er i konflikt	☐ Ingen synlige, potensiale under bakken	☐ Planen er i konflikt	☐ Ikke påvist til nå, nærmere arkivsjekk påkreves
☐ Ikke vurdert		☐ Ikke vurdert	
Videre saksgang (for saksbehandler):			
Registreringar		Merknader	
☐ Videre reg. ikke nødvendig	☐ Videre reg. nødvendig	☐ Ingen merknad	☒ Tiltrå spesialområde
☒ Reg. fullført		☐ Tiltrå dispensasjon	☐ Foreløpig uavklart
Merknader:	Tiltrå et spesialområde rundt helleristingene og det gamle skolebygget for å bevare landskapet og som følge av at det muligvis kan være bevart flere bergblokker med ristninger under torven. Sikringssonen bør også omfatte et lite, inngjerdet område sør for skolen og ristningene som viser spor etter dyrking og som kan gi informasjon om tidlig jordbruk i området.		

Sundvollen sentrum Kulturhistorisk registrering

Planområdet med avmerkede prøvestikk

Gården Kroksundvollen (231/1) på østsiden av Steinsfjorden (mot Ø)

Det gamle skolehuset på Sundvolden. Helleristninger i skogen t.h. (mot SØ)

Helleristninger ved Sundvollen skole

Prøvestikk på hellende flate like sør for skolen og helleristningene (mot NØ)

Åkerområde som berøres av nye Fv 156 Åsaveien nord for E 16 (mot NØ)

Vegetasjon nær fjorden i sørvestre deler av planområdet

Bakgrunn for planen

Undersøkelsen/registreringen ble gjennomført da Hole kommune ønsker å regulere et større område av Sundvollen sentrum.

Planen er å utvide arealet til Sundvolden hotell, samt nye forretnings- og boligbygg. For å få plass til utvidelsene vil det også være nødvendig å legge om Fv 156 Åsaveien og Dronningveien. Reguleringsarbeidet tar også hensyn til forskyvningen av E 16 i forbindelse med fremtidig fjerning av veifyllinger (se saksnr. 03/2746).

Det vil i tillegg legges til rette for pendlerparkering, gang- og sykkelveier, fortau, stier og ”grønne” områder.

Formålet med registreringene er å undersøke forholdet mellom planområdet og eventuelle automatisk fredete kulturminner, jf § 9 i kulturminneloven av 9. juni 1978.

Like sør for det gamle skolehuset på Sundvollen ble det i 1968 registrert 10 helleristninger, blant annet av skip og spiralfigurer, samt 3 såkalte skålgroper (se vedlegg).

Området

Planområdet dekker deler av sentrum på Sundvollen i Hole kommune. Det meste er allerede berørt av hus og veier, men det finnes lommer av skog og urørt grunn, særlig i sørlige deler av planområdet.

I den nordvestlige delen av planområdet ligger også et område bestående av ca. 15 da dyrket mark som vil bli berørt av omleggingen av Fv 156 Åsaveien. Den nordligste delen av reguleringsplanområdet går imidlertid ut som følge av tidligere registreringer, stadfestet i 2000.

Områdene sørvest for E 16 består stort sett av tett løvskog og våtmark, men deler av dette området er omgjort til fotballøkke og småbåthavn med tilhørende parkeringsplass. Her er det lagt opp store mengder fyllmasse, og områdene egner seg derfor ikke til maskinell sjakting.

Tyrifjorden var i eldre steinalder bundet til havet, og som følge av landhevingen var havnivået noe høyere enn i dag. Dette gjør det lite sannsynlig å finne steinmateriale fra de eldste tider, men det kan likevel være mulig å finne spor etter materiale fra yngre perioder.

Strategi og metode

Som primær metode ble visuell overflateregistrering tatt i bruk. Metoden innebærer at området blir visuelt undersøkt etter automatisk fredete kulturminner som er synlige i terrenget, slike som graver, kullgroper, fangstanlegg og lignende. Berg og bergblokker som ble berørt ble undersøkt med tanke på bergkunst, ettersom det tidligere er funnet ristninger innenfor planområdet. Det ble også gått langs strandkanten og langs bekker for å påvise flint og annet littisk materiale. Eventuelle funn ble målt inn med GPS og fotodokumentert.

Området egner seg ikke for sjakting med gravemaskin, men det ble tatt en rekke prøvestikk for å påvise kull- og kulturlag, samt flint og eventuelt andre artefakter. Det ble først gått runder med spade og sonderingsbor for å finne egnede og representative plasser for stikkingen. Jorden ble tørrsoldet for å påvise flint og annet littisk materiale, samt eventuelt andre forhistoriske artefakter. Både positive og negative prøvestikk er kartert.

Deltagere og tidsrom

Undersøkelsen ble utført i perioden 01.08.06-04.08.06, og rapporten ble ferdigstilt den 10.08.06. 1 time ble benyttet til forarbeid, 10 timer ble benyttet til registreringer og til kjøring til/fra feltet og 5 timer ble brukt til etterarbeid inkludert ferdigstilling av rapport og databehandling. Registreringen ble utført av undertegnede. Været var varmt, og det var stille og skyfritt. Totalt ble det brukt 16 timer på saken.

Registreringens forløp og resultater

Områdene ble innledningsvis undersøkt visuelt, og grunnen ble sondert med spade og jordbor. Ettersom områdene i nord går ut som følge av tidligere registreringer i 2000, var det ikke nødvendig med maskinell sjakting innenfor planområdet. Det fantes heller ingen større områder med dyrket mark eller urørte flater på den sørlige delen av planområdet.

I skogsområdet like øst for E 16 og dagens pendlerparkering og opp mot berghamrene som danner den østlige plangrensen ble det ikke påvist noen synlige strukturer. En del hauger med fyllmasse lå langs skogkanten og omringet således skogsområdet. Inntil hamrene lå det en del moderne avfall, sannsynligvis fra boligområdet ovenfor. Prøvestikkene i dette området var grunne (10-20 cm), og ga ingen funn. Ved hamrene ble det støtt på berg, mens en lengre vest og nærmere veien støtte på blåleire.

I området sør og vest for E16 ligger et felt med 10 helleristninger, hovedsakelig av skip og spiralfigurer, samt tre skålgroper. Disse ble fotodokumentert, men for øvrig dokumentasjon vises det til tidligere registreringer (se vedlegg). Motivene tyder på en datering til bronsealder, og blokken med bergkunst er automatisk fredet.

Sør for ristningene og det gamle skolehuset ble det prøvestykket på en inngjerdet område som kan tidligere ha vært benyttet til dyrking, men som var for lite og bratt til maskinell sjakting. Prøvestikk i den øvre delen av området ga relativt tynne kulturlag, men med noe spettet kull. Tørrsålning ga ingen funn. Lengre nede på flaten og ca 10-15 meter SØ for helleristningene var matjordslaget tykkere og nærmere 50 cm tykk. Heller ikke her ble det gjort funn, foruten tegl og glass i høyereliggende bøttelag. Tykkere matjordslag kan muligvis skyldes dyrking og jordsig.

Det ble også tatt prøvestikk ved en berghammer like sør for denne flaten. Hammeren markerer planområdets ytre grense i sør. Matjordslaget viste ingen funn, men inneholdt store mengder forvitret stein fra hammeren som var av porøs, rød ringerrickssandstein. De åpne bergene bar tydelig preg av å ha skallet av, noe som gjør det lite sannsynlig å finne intakt bergkunst på disse flatene.

På bakgrunn av registreringen tilrås det en fredning av området rundt skolen og helleristningene, som også kan omfatte den hellende flaten sør for skolehuset. Denne synes

ikke å være berørt av moderne inngrep. I tillegg til den nære beliggenheten til ristningene, viser prøvestikkene tegn på lang tids dyrking. Området vest for skolebygningen, hvor bergblokken med helleristningene ligger, synes å være mer berørt. Det ble ikke påvist flere ristninger på de bergblokkene som stakk opp i dagen, men det kan være blokker i dette området som ligger dypere og som er begravd.

På flaten nedenfor ristningene (mot V) ligger en lekeplass og en fotballøkke. Her ble det tatt flere prøvestikk i urørte områder. Matjorden var grunn (ca 20 cm) og såldingen ga ingen funn.

Områdene nærmest fjorden består av våtmark og svært tett løvskog. Det ble gått langs bekkedørene i området for å påvise littisk materiale, men uten funn. Bekkene kan synes å ha endret kurs flere ganger. Prøvestikkene i skogen var grunne og en møtte på grågul leire etter ca 15 cm. Et prøvestikk på en liten åpen flate ble tørrsåldet, men ga ingen funn.

Like nord for E16 ligger et ca 10 år gammelt granfelt. I nordenden av dette og like inntil alléen opp til Kroksundvolden (231/1) ligger en lav og noe buet steinrekke, sannsynligvis rester etter et steingjerde fra nyere tid. Prøvestikk i området viste at matjorden er ca 20-40 cm dyp og kan tyde på at området tidligere er benyttet til dyrking. Tørrsålding ga ingen funn. Nærmest alléen består grunnen av blåleire. Denne blir mer grågul mot fjorden i vest. I strandsonen består grunnen av berg av rød ringerikssandstein, og store mengder forvitret stein og heller av samme bergart. Bergene langs stranden ble undersøkt for helleristninger, men uten positive resultater.

Resultater

Undersøkelsene av planområdet for Sundvollen sentrum ble utført uten nye funn av automatisk fredete kulturminner.

Konklusjon

Hele området ble grundig befart jf § 9 i kulturminneloven av 9. juni 1978 uten å avdekke nye funn av automatisk fredete kulturminner.

Den tidligere registrerte bergkunsten bør imidlertid sikres med en sikringsone på minst 5 meter rundt kulturminnets ytterkant. Det tilrås imidlertid en større sone som også omfatter den gamle skolebygningen og et inngjerdet område sør for denne som synes uberørt og som viser spor etter lengre tids dyrking.

Buskerud fylkeskommune 10.08.2006

Kristoffer Dahle
Feltleder

1 vedlegg

Lokalitet - 9617 - Arkeologisk lokalitet -**Klassifisering**

Kategori: Arkeologisk lokalitet **Art:** Bergkunst

Stedfesting

Fylke: Buskerud **ØK-kart:** CK047-5-1
Kommune: Hole
Gårdsnavn: Utviken

Geometri**Oppretting og ansvar****Detaljer****Litteraturhenvisning:**

NF 140. O. Rygh: Chra Vidensk Selsk Forh 1873 s 468. Vibe: Buskerud Amt s 202. Ab 1902 s 124ff med fig 12-16.

Beskrivelse:

Feltet består av minst 6 figurer. Fra N mot S: I. Skipsfigur, sprekk gjennom skråget i skipets lengderetning, men mannskapsstrekene er tydelig. L ca 78cm, h ca 20cm. Huggesporenes br 1,5-3cm, Huggesporenes br 1,5-3cm, dybde ca 0,3cm. Ristningen ligger ca 1,9m over vannstanden pr 02.07.1968. Avstand fra toppen av svaberget 5-15cm.

Ca 17m S for 1: II. 1. Skipsfigur, l 77cm, h 23cm. Huggespor, br 1,5-2cm, dybde 0,2-0,4cm. Pr 02.07.1968 lå denne ristningen ca 2m over vannstanden.

31cm S for 1: 2. Skipsfigur, l 88cm, h 28,5cm. Huggespor, br 1,5-2cm, dybde 0,2-0,5cm. Pr 02.07.1968 lå denne ristningen 2,25m over vannstanden.

95cm S for 2: 3. Labyrint, l 39cm, h 33cm. Huggespor, br 1-2cm, dybde 0,2-0,3cm. 2,4m over vannstanden.

Ca 5m S for II: III. Skipsfigur, l 42cm, h 12cm. Huggespor, br 1-2cm, dybde 0,15cm. 1,85m over vannstanden.

Ca 25m S for III: IV. Skipsfigur, l 72cm, h 22cm. Huggespor, br 1,5-2cm, dybde 0,2-0,25cm. Ca 1,7m over vannstand. En sprekk i fjellet er utnyttet til båtripe.

Skisser.

Feltet kan inneholde flere figurer.

Terrengbeskrivelse:

SV-hellende fjell ned mot Tyrifjorden. Utsikt mot Utøya i NV, over Tyristrand i SV-NV.

Orientering:

Ca 45m SV for det nye våningshuset på gården; ca 75m SV for låven på gården.

Tilhøren

R 9617 Be

└ R 1 He

└ R 2 He

└ R 3 He

└ R 4 He

└ R 5 He

└ R 6 He

Sammer

- Synlig ove

Registreri**Vernestat****Lovgrunnl****Paragraf:**